

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

4 An excommunicatus non vitandus possit sacramentum ministrare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

Secl. IV. Vtrum liceat excom. non vitando sacram. &c. 197

Surper vsum sacramentorum, semper loquuntur de vfu actiuo ex officio, vt patet in c. 1. & c. 1. i. cui, de Sent. excom. in 6. & cap. Si quis Episcopus, 4. 11, qu. 3. & aliis supra citatis: ergo hæc pœna non est extendenda ex vi illorum iurium ad passiuam receptionem sacramentorum ab excommunicato, tum ob generalem regulam, quod pœnæ sunt potius restringendæ, tum ob speciale ius, quod habemus irregularitatem non incurri, nisi in casibus à iure expressis. Inducti etiã ad hoc potest cap. Si celebrat, de cler. excom. minist. eo modo, quem annotauimus præced. disp. sect. 1. in fine. Accedit præterea, quod vbi in receptione alicuius sacramenti ab excommunicato incurritur irregularitas, vel suspensio, id speciatim à iure exprimitur: ergo, vbi non exprimitur, non incurritur: exprimitur autem de solo sacramento ordinis: est ergo illa veluti exceptio à generali regula negatiua, quæ illam firmat pro omnibus aliis sacramentis, vt nimirum propter eorum susceptionem talis inhabilitas non incuratur.

De suspensione autem ordinis res est certa non suscipere sic ordinatum ordinis executionem: an vero illa sit propria irregularitas, vel suspensio, & an incuratur etiam sine culpa, in materia de Suspens. & de Irregularitate dicitur.

SECTIO IV.

Vtrum Excommunicatus non vitandus valide, & licite possit sacramentum ministrare.

Ni iure antiquo non erat locus huic questioni: sed, quæ hætenus dixim⁹, generalia erant omnibus excommunicatis: propter Extrauagantem vero, *Ad euitanda*, oportet exponere, quænam exiis, quæ diximus, locum habeant in cæteris excommunicatis; quæ vero eis cõcedenda sint. Duo enim in prædicta extrauaganti sunt obseruanda. Vnum est, aliis fidelibus cõcedi vt possint communicare cum his Excommunicatis etiam in participatione sacramentorum: vnde necesse est, vt talis administratio possit huiusmodi excommunicatis esse licita: alias inutilis esset aliorū fauor. Aliud est, quod ipsi excommunicatis per eam legem nullus sit fauor. Ex quo fit, vt quantum est ex se, semper teneantur non se ingerere huic ministerio. Quomodo autem in praxi hoc veluti medium seruandum sit, non est ad explicandum facile.

Et ideo variè sunt de hac re opiniones: prima negat simpliciter his excommunicatis licere ministrare sacramenta. Insinuat Adrian. quod lib. 3. art. 3. ad 3. i. opin. quamvis ibi potius dicat nō licere dare sacramenta his excommunicatis, quia indigni sunt, quam quod nō liceat his excommunicatis ea ministrare. Et præterea non loquitur ex vi censuræ, sed ex iure naturæ ob indispositionem accipientis, vel dantis. Citatur etiam idem Adrian. q. 3. de Baptismo, vbi nihil clare dicit, sed in secundo argumento ad oppositum aliquid insinuat: sicut etiã Caietan. in Summ. verb. *Abolitionis impedimenta*. Dicunt enim hi Doctores licere quidē aliis fidelibus suscipere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis, ipsis vero ministris non licere ea dare, sicut nobis licet accipere mutuum cum vsuris, alteri vero non licet dare. Iuxta quam sententiam nunquam licebit ab huiusmodi excommunicatis accipere sacramenta, nisi quando ipsi sunt expositi ad huiusmodi ministeriū. Sicut licet, v. g. audire Missam ab huiusmodi excommunicato, non tamen licebit eum inducere, nec cooperari, aut ministrare illi. Aliorum vero sententia est, licitum esse interdu fidelibus petere sacramenta ab huiusmodi excommunicatis: & tunc etiã eis esse licitum illa ministrare. Suarez tom. 5.

A strare. Ita tenet Soto in 4. d. 1. q. 5. art. 6. & d. 22. qu. 1. artic. 4. & Couar. in cap. Alma, p. 1. §. 2. & 6. num. 7. & Dried. lib. 1. de libertate Christiana c. 8. & Victor. in Summ. materia de excom. q. 3. & alij infra referendi. Et mihi magis probatur, si recte explicetur.

Prima assertio.

Dico ergo primo, Ex vi huius excommunicationis non est prohibitum aliis fidelibus, ne sacramenta recipiant ab huiusmodi excommunicatis. In hac videntur omnes conuenire, nam aperte colligitur ex verbis Extrauagantis, *Ad euitanda. Indulgemus, vt nemo deinceps à communione alicuius in sacramentorum administratione præterit alicuius censuræ, &c.* Et propterea huiusmodi excommunicatos simpliciter appellamus, *Non vitandos*: ergo ex vi censuræ Ecclesiasticæ non tenentur fideles non recipere sacramenta ab his ministris: ergo nullo iure positiuo prohibiti sunt: quia hic nullum aliud ius positiuum interuenit, nisi quod in ipsa censura includitur.

Ex quo vterius infero, non solum recipere, sed etiam petere sacramentum ab his excommunicatis licitum esse, seu non prohibitum ex vi censuræ, aut iuris positiuo. Probatur, quia nulla communicatio cum his excommunicatis in administratione sacramentorum prohibita est: sed petere sacramentum est quedam communicatio, & solum sub ea ratione posset per censuram prohiberi, si prohibita esset: ergo, cum sub illa ratione prohibita non sit, simpliciter non est prohibita. Dices, Ergo absolute licet fidelibus petere ab his excommunicatis sacramenta, & inducere eos ad ministranda illa, æque ac quemcumque alium non excommunicatum, si in cæteris sit æqualitas, nimirum in potestate, vel etiam in dispositione quoad probabilem carentiã peccati mortalis. Patet sequela, quia concessio Concilij Cõstantiensis absoluta est: ergo simpliciter tollit omne impedimentum: & cõcedit facultatem æque communicandi cum his excommunicatis, sicut cum non excommunicatis. Consequens autem videtur incredibile: nam, si ego possum sacramentum petere, vel audire Missam à sacerdote nullo modo excommunicato, nō licebit mihi ab huiusmodi excommunicato hæc petere: cur enim Ecclesia tā amplam concederet licentiam, quæ & dignitati sacramentorum, & seueritati cõsuarum multum derogat, & ad utilitatem fidelium necessaria non erat.

Respondeo nihilominus, concedendo sequelam, quantum est ex vi censuræ, & præcepti Ecclesiastici directe pertinentis ad ipsos fideles: hoc enim conuincere videtur ratio adducta fūdita in verbis Extrauagantis, quæ generalia sunt. Et illius ratio reddi potest, quia leges humane generatim traduntur, & non possunt ad singulos casus, & circumstantias eorum descendere: cum ergo fuerit conueniens concedere fidelibus communicationem cum his excommunicatis, fieri debuit absoluta, & generali lege. Vnde, licet in hoc, vel illo particulari casu non sit tanta necessitas, vel utilitas talis communicationis, nihilominus etiam tunc non est prohibita ex vi censuræ, quia lex illa generatim lata est. Hoc vero non obstat, quominus fideles vtentes hoc priuilegio, debeant seruare modum, si aliunde naturalis ratio dictauerit esse necessarium ex aliis principiis, seu ex parte ipsius excommunicati, illum nō inducere ad talem actum, vt ex dicendis amplius constabit.

Secunda assertio.

Dico ergo secundo, Non est simpliciter prohibitum ex vi censuræ huiusmodi excommunicatis, ministrare sacramenta, eo modo quo aliis excommunicatis vitandis prohibitum est. Probatur, quia hæc duò correlatiua videntur: nam communicatio,

catio, cum inter duos necessario esse debeat, non potest esse vnus cum alio, quin etiam sit huius cum illo: ergo si alteri eorum concessa est communicatio cum altero, necesse est, vt alteri non sit simpliciter prohibita, quia repugnantia esse videtur alicui licitum esse, quod sine alterius peccato facere non potest. Et hoc sensu auct. Iuriste, prohibito vno correlatiuo, prohiberi etiam aliud concurrente eadem ratione. Quam regulam tradit Panormitan. in cap. Quia clerici, de iure patro. num. 7. vbi dicit esse communem Theoricā Legistarum: & videri etiam potest Barth. in l. i. C. de Cupressis. libr. 10. Verum est hanc regulam non esse adeo generalem, quin stando in terminis iuris positiui multas exceptionis patiat, præsertim vbi diuersa ratio interuenit, aut ipsum ius satis expresse declarat velle vnū prohibere, & non aliud: quæ duo in præsentī casu reperiri videntur ex vi prædictæ Extrauagantis *Ad euitanda*. Nihilominus tamen, quatenus illud principium fundari potest in ratione naturali, scilicet in necessaria connexionē inter honestatem actus, & omnia, quæ sunt de necessitate eius, quatenus honestus est, licet necesse est, vt cui aliquis actus conceditur, vt licitus, eidem cōcedantur omnia, sine quibus talis actus licitus esse non potest. In præsentī ergo cum fidelibus concessum sit, vt licite possint sacramenta recipere, & petere ab huiusmodi excommunicatis, cumque id non possint simpliciter facere licite, nisi illi possint licite ministrare, quia saltē propter cooperationem, vel inductionem ad malum frequenter id esset malum, sit, vt ipsis etiam excommunicatis sic toleratis, consequenter concessum sit vt licite possint sacramenta ministrare, non quidem in ipsorum fauorem, sed aliorum.

Panormi.

Barth.

Ena. so.

Præcluditur.

Non est idem non posse aliquid licite facere, & non esse licite facere.

Dices, quamuis nunquam liceat huiusmodi excommunicatis sacramenta ministrare, si tamen id faciant sua sponte, licitum esse aliis bene vti malitia eorum, illa ab eis recipiendo. Hoc tamen non sufficit ad intelligendam amplam facultatem, quæ in dicta Extrauaganti fidelibus cōceditur ad communicandum cū his excommunicatis in mysterio sacramentorum: quia, regulariter ac moraliter loquendo, nemo potest ab alio accipere licite, quod alius non potest licite dare: & multo minus potest petere, quod alius non potest licite efficere. Aliud est enim (quod in his rebus accurate distinguendum est) aliquid non posse aliquid licite facere: aliud non esse id facere licite, quamuis possit. Nam, quādo se habet hoc posteriori modo, sæpe licet ab alio petere, vel accipere, quod ipse illicite facit, vel facturus est: quia, cum defectus non sit potestatis, sed voluntatis, per accidens coniungitur actioni, quā alter petit, seu qua vitur: & ideo, per se loquendo, petenti non imputatur, nisi aliunde ex charitate, vel ex alia peculiari ratione teneatur non petere: & ita contingit in exemplo supra posito de petitione mutui ab eo, qui non est daturus sine vsuris. At vero quādo quis non potest licite aliquid facere, nulla ratione licet ab eo id petere, vel cum eo cooperari: quia petere ab alio id est, quod sine peccato præstare non potest, moraliter est petere peccatum ipsum, vt latius dixi in 3. to. disp. 18. sect. 1. Vbi ex hoc principio cōclusi, nunquā licere sacramentū recipere ab eo, qui non potest licite dare, etiam si sæpe liceat recipere ab eo, qui non licite dat. Ergo, si his excommunicatis nunquā liceret ministrare sacramenta, neque fidelibus liceret ab eis illa recipere, quantumuis ipsi essent ad ministrandum expoliti. Et præterea, quamuis daremus in aliquo raro casu hoc esse licitum, v. g. quando talis sacerdos est actu ministrans in altari, tamen id non sufficit ad intentionē ipsius Extrauagantis, nec ad verba eius saluanda: nā intentio illius cōstitutionis fuit subuenire conscientis timoratis & tollere occasiones scandali, vel periculi: illo autē modo non vitantur pericula, sed augentur potius, & relinquuntur

A fideles valde perplexi circa hanc cōmunicatiōē in administratione sacramentorū cū his excommunicatis. Verba etiā illius Extrauagantis amplissima sūt: cur ergo debent rāstricte ad casu rarissimū limitari?

Potest vero aliquis tandem dicere, Ecclesiam in illa Extrauaganti non concessisse fidelibus, vt possint licite recipere sacramenta ab his excommunicatis, sed solum ab illis directam prohibitionē, respectu aliorū fidelium, integram relinquendo directam prohibitionem, quæ inest ipsis excommunicatis, & consequenter relinquendo in aliis indirectam prohibitionem, quæ diuino, & naturali iure in eos redundat. Sed hoc re vera incredibile est, tum quia inutilis esset illa concessio, nam, si ex aliquo titulo

Obiectio a. lia.

Soluit.

B semper est illicitum fidelibus communicare cū his excommunicatis in ministerio sacramentorū, quid interfuit eis tollere directam prohibitionem: Certe ad summum poterat id esse vtile ad vitandam specialem contumaciā, & consequenter etiam excommunicationem minorem: at Ecclesia plus intendit per eam concessionem, scilicet pacare conscientias, & pericula peccandi absolute in hac communicatione tollere. Tum etiam, quia in illo sensu falsa essent illa verba, Nemo prætexitum alicuius censuræ, &c. nam siue dicatur obligatio esse directa, siue indirecta, absolute verum est, prætexitu censuræ, qua huiusmodi excommunicatus ligatus est, debere alios vitare illum in administratione sacramentorum: ergo repugnat hoc rationi, & verbis illius Extrauagantis. Concludo igitur huiusmodi excommunicatos non esse ex vi suæ censuræ ita separatos ab actu ministerio sacramentorum, vt eis semper illicitum sit: sicut est vetitum aliis excommunicatis vitandis.

C

Ex quo infero (quod etiam confirmat præcedentem assertionem) sacerdotes habentes iurisdictionē ad sacramenta ministranda, non priuari illa simpliciter, & absolute ob huiusmodi excommunicationem nondum denuntiata, &c. Probatur generatim in omnibus sacramētis, quia à nemine licite ministratur (extra extremam necessitatē) nisi ius habeat ministrandi: per iurisdictionē ordinariam, vel delegatam, tali sacramento accommodatam, vt ostendi in 3. to. disp. 16. sect. 1. sed ostensū est his excommunicatis licitam esse hanc administrationem sacramentorū:

D ergo necesse est vt retineant iurisdictionem necessariam ad huiusmodi actum licitum. Præterea in particulari id constat de sacramento poenitentiae, in quo magis necessaria est iurisdicō, ac vero sacramentum hoc collatum ab huiusmodi excommunicato validum est, per se loquendo, id est, nisi aliunde habeat defectum essentialē in materia, vel forma, aut intentione ministri: ergo signū est per hanc excommunicationem non priuari iurisdictionē spirituali, qui illam habeat. Minor est communis sententia, vt videre licet in Couarr. dict. cap. Alma, p. 1. §. 6. nu. 7. concl. 5. vbi Adrian. Caiet. Med. & Nauarr. in eandem sententiā refert: quam tenet etiam Driedo lib. 3. de libert. Christ. cap. 7. Vid. in Sum. 4. materia de excomm. qu. 10. vbi dicit ita esse determinatum in

Excommu-
nicati sa-
cerdoti non
vitand, non
priuentur
iurisdicō-
ne, quam ad
sacramenta
ministranda
habebant.

Suadet
Couarr.
Adrian.
Caiet.
Medin.
Nauarr.
Driedo.
Videtur.

E Conc. Constant. in dicta Extrauag. *Ad euitanda*. Ex quo loco omnes dicti auctores hoc colligunt, quia, cum Ecclesia concedat fidelibus, vt non teneantur vitare huiusmodi excommunicatos in vsu sacramentorum, consequens est, vt relinquat ipsis excommunicatis potestatem necessariam ad sacramenta conficienda: sed iurisdicō est necessaria ad conficiendum hoc sacramentum: ergo illā relinquit: quia non minus conceditur vsus huius sacramēti, quam reliquorum, nam, cum verba sint generalia, & fauorem contineant: non est cur poenitentia sacramentum excipiat, præsertim cum vsus eius frequentior sit & magis necessarius.

Supere est vero vltimo loco explicandum, an hæc licentia ministrandi sacramentū tam absolute concedenda sit his excommunicatis, ac si excommuni-

10
Quia ratio
ne excommu-
nicatis,

ministratio non videtur de concessa facultate ministrandi sacramenta. Hic excommunicatio non videtur de concessa facultate ministrandi sacramenta. Hic excommunicatio non videtur de concessa facultate ministrandi sacramenta.

Cal. de excom. ministr. Excommunicatio non vitare multo magis quam non vitare, periculum existit: non vitare siquidem, cum in eo sit excommunicatus sine delicto non potest: sed, cum ex alio pen- deat, sine suo delicto poterit non vitare.

Deinde: quando ipse non se ingerit, sed alius ab eo petit sacramentum, hæc videtur generalis regula servanda, vt, si ad fauorem petentis pertineat, seu moraliter sit necessarium, aut valde utile, vt excom- municatus ei conferat sacramentum, id possit facere sine peccato: si vero non ita pertineat ad fauorem petentis, non possit. Hæc regula fundata est in ver- bis Extrauagantis, quibus declaratur, ibi non fieri fauorem excommunicatis, sed aliis fidelibus. Explica- tur autem in particulari variis modis, seu propo- sitionibus: nam in primis, si sacerdos sit parochus, id- eo ex officio tenetur ministrare sacramentum & ille, qui petit, habet ius petendi, & non vult alteri confiteri, tunc Parochus, licet dicto modo excom- municatus sit, potest petenti licite sacramentum dare: quia petit ius suum, & ideo ad fauorem eius perti- net, vt ei tribuatur. Supponimus autem huiusmodi sacerdotem excommunicatum non posse hic, & tunc prius absolutionem celsuræ petere: nam, si possit fac- ile, sine dubio ad id tenetur: quia per se illi prohi- bitum est sacramentum cum censura ministrare: & tunc nulla imminet necessitas, cum possit prius censuram à se expellere. Dixi autem, hic non, quia nō obstat, quod antea potuerit, & fuerit in mora: sed attendenda est præsens opportunitas. Deinde sup- ponimus huiusmodi Parochum nō posse per alium non excommunicatum satis facere petenti: nam, si hoc possit, teneretur ipse abstinere: quia iam nihil refert ad fauorem petentis, quod ipsemet potius quam alius loco eius, sacramentum ministraret.

Præterea, quando sacerdos ex officio non tene- tur ministrare sacramenta, qui autem petit, cum ali- qua necessitate ab illo petit, tunc etiam licitum est ei dare. Hæc non est tam certa, sicut præcedens, quia auctores citati solum de Parocho videntur loqui. Vnde quidam moderni addunt exclusiuam, vt pat- tet in Vgl. tab. 2. ca. 7 §. 4. nu. 4. Nihilominus tamen censetur esse veram. Et illam insinuat Nauar. in Sum. c. 9. nu. 10. dum ait generaliter confessionem factam huiusmodi excommunicato validam esse, quoties penitens non peccat inducendo hunc confessariū excommunicatum ad suam confessionem audien- dam. Quod est euident, quia ille excommunicatus non est priuatus iurisdictione, vt dictum est: ergo, si aliunde penitens non ponit obicem sacramento, validum erit. Subdit vero deinde, huiusmodi indu- ctionem tunc esse peccatū mortale, quando fit absq- vlla necessitate, vel debito, quo alius tenetur. Pro- batur deinde, quia tunc nullus fit fauor danti, sed re- cipienti. Extrauag. autem concedit fidelibus omnē communicationem eis fauorabile, & rectæ rationi consentaneam. Nec vero intelligendum hoc est de extrema aliqua necessitate (in qua etiā nominatim excommunicatus posset id facere) sed sufficit com- munis aliqua necessitas, quæ ante Extrauagatē il- lam non fuisset. Ex quo fit, vt, si fidelis possit sa- cramentum obtinere ab alio sacerdote non excom-

municato: non possit huiusmodi excommunicatus illud dare, quia tunc nulla est necessitas, nec suffi- cients ratio aut causa: & consequenter iam ille non ef- fet fauor recipientis, sed dantis. Quapropter in hu- iusmodi casu male faceret fidelis petens sacramen- tum ab huiusmodi excommunicato, cum possit il- lud à non excommunicato obtinere: quia licet hoc nō sit ei directe prohibitum propter dictam Extra- uagan. Ad cuiusmodi tamē ex natura rei sequitur, sup-posito grauiamine, quod ipse excommunicatus reli- ctum est abstinendi quantum moraliter possunt ab huiusmodi ministerio. Atq- hoc modo videtur suf- ficienter exponi dicta Extrauagans: & satisfieri in- tentioni eius, quia tolluntur scandala, & pericula; subueniturq- sufficienter necessitatibus fidelium, & alioqui seruatur rigor censuræ quantum necesse est, & in eadem Extrauaganti significatur.

Sed quares, an quod dictum est de ministerio sa- cramentorum, locum habeat etiam in celebratio- ne Missæ. Et est casus moralis, si Parochus sit dicto modo excommunicatus, vt nullus sit alius sacerdos, à quo populus possit Missam audire in die festo, an possit licite id facere ob eam solam causam & seclu- so scandalo, & consequenter an Parochiani possint licite petere & instare, vt sibi sacrum faciat. Et ratio dubij est, nam in dict. Extrau. licet fiat expressa mē- tio de sacramentorum administratione, & receptio- ne, non tamen de Missæ celebratione: Neq- videtur hoc extendendum propter similitudinem rationis: tum quia Missæ celebratio habet singularem excel- lentiam, ac dignitatem, tum etiam quia illud mini- steriū non est ita necessariū fidelibus, sicut est sacra- mentorum collatio. Et ita Doctores loquuntur so- lum de receptione sacramentorū. In contrariū vero est, quia in illa Extrauaganti statim additur clausula generalis, Aut alius quibuscumq- diuini: sub qua clausu- la maxime continetur diuinū sacrificium: ergo non tenentur fideles vitare huiusmodi excommunicatū in Missæ sacrificio: & ita sine dubio possunt Missam eius audire, si illam sua sponte dicat, siue in eo pec- cet: siue non: ergo etiam possunt illum inducere vt eam dicat, quando moraliter indiget illo sacrificio, vel propter obligationem festi occurrētis, vel pro- pter moralem aliquam necessitatem communicā- di, &c. Ergo & ipse non peccabit tunc sacrificando in bonū aliorum: tunc enim ipse non se ingerit alio- rum communicationi, sed solum admittit eos ad sui communicationem, quæ illis prohibita non est.

In hac re aliqui censent hoc non licere huiusmo- di sacerdoti, nisi forte quando censura est omnino occulta, & sequetur scandalum, & infamia, nisi sacri- ficet, quin potius aiūt aliqui, si possit suam excom- municationem sine scandalo manifestare, vt pote quia causa eius, nec infamis, nec scandalosa est, de- bere potius suam excommunicationē publicam fa- cere, vt se excuset, quàm celebrare. Sed hæc doctri- na habet quidem locum in excommunicato vitan- do, & hoc sensu satis in superioribus tractata est. At vero in hoc excommunicato, qui ex nouo iure vi- tandus non est, non ita procedit, quia de illo nō que- rimus, an per accidēs, & ratione damni vitandi pos- sit hoc licite facere, sed per se ob facultatem conces- sam in prædicta Extrauaganti in fauorem fidelium. Vnde in huiusmodi casu non supponimus excom- municationem esse occultam aliis, sed notam: & id- eo, etiam supponimus non futurum scandalum, vel nouam infamiam ex eo, quod talis excommunica- tus abstinere à celebratione, quando quidem habet impedimentum aliis notum, in quibus potius po- terit scandalum timeri, si eum viderint celebrare. Quamuis in hoc etiam supponendum sit, tale scan- dalum vitari posse, & debere: quod fiet, si alij instru- antur, & sufficienter intelligant huiusmodi excom- municatū non peccare celebrando in tali opportu- nitate, & ppter talē causam: secluso ergo omni scā-

Licet autem hunc ex- communi- cati ob alio- rum neces- sitatem sa- crum facere, Dubitatio 10. nes.

14. Prior opit. Vide Vgl. tab. ca. 13. §. 4. num. 2.

Impugnatio.

dalo, & infamia, vel metu extrinseco, per se confideranda, & tractanda res est.

¹⁵ Et videtur quidem vt minimum hic esse illa distinctione vtendum, qua omnes Doctores vtuntur in administratione sacramentorum scilicet, quod aut hic excommunicatus Parochus est, seu aliqui ex iustitia obligatus ad sacrum faciendum, aut est simplex sacerdos carens tali obligatione. In priori casu dicendum videtur, idem iudicium esse de celebratione Missæ, quod de administratione aliorum sacramentorum: nam Parochiani, tenentur Missam audire, & aliqui habent ius petendi à Parocho: ergo licite possunt ab eo exigere, & ipse etiā licite potest id facere. Responderi posset Parochianos teneri ad audiendum sacrum, si fit qui legitime id faciat: in eo autē casu deesse, qui legitime faciat: quia Parochus excommunicatus est. Sed in primis hoc ipsum est, quod inquirimus, an scilicet talis excommunicatus sit illegitimus minister pro tali casu. Et deinde vis rationis non omnino pendet ex eo, quod huiusmodi homines teneantur ad audiendum sacrum, sed ex eo quod habent ius petendi ministerium illud à suo Parocho: quod ille præcipue tenetur ex iustitia exhibere illis diebus, in quibus ex præcepto Ecclesie, per se loquendo, tenentur fideles audire sacrum, vt dixi in tom. 3. disp. 86. sect. 1. Et quantum ad hoc multum confert ad honestandum hunc actum in illo casu obligatio, quam fideles habent, per se loquendo, ad audiendum sacrum: quāuis argumentum posset procedere, quoties habent ius petendi vt fiat sacrum, etiam si fortasse non teneantur audire: sicut etiam possunt petere sacramentum, quando habent ius petendi, etiam si non teneantur recipere.

¹⁶ Vnde augetur hæc ratio, quia sequitur aliqui perplexio quædam: nam, si ille tenetur ex iustitia facere, alter recte facit exigendo ius suum: ergo alter peccabit non reddendo. ergo si ea ratione sacrum faciat, non peccabit, aliqui perplexus esset: similis enim discursus fieri solet de administratione sacramentorum. Sed responderi potest, peti principium, nam idem discursus applicari potest ad excommunicatum denunciatum, qui alias ex officio teneatur: sicut ergo ille excusatur legitime, quando est sic excommunicatus, quia solum tenetur quis ad ministerium sui officij, quia sub conditione, quando à superiori prohibetur non est. Ita dicere quis potest de excommunicato non denunciato, & tollitur omnis perplexitas. Probandum ergo est, quod non obstant tali censura, adhuc maneat obligatio celebrandi absque legitima excusatione. Potest ergo in hunc modum hoc explicari, quia Parochus ille, per se loquendo, tenetur ex iustitia ad illud ministerium, & aliqui ipsi Parochiani ex vi talis censuræ non prohibentur, quominus possint petere ius suum ob priuilegium illis concessum ob Extrauagant. *Ad euitanda*, & ideo licite petunt: nam ab excommunicato licite quis petit quod sibi debet, nisi alias specialiter prohibitum sit, vt sumitur ex c. *Intelleximus*, c. *Iudicis*, & c. *Si vere*, de sent. excom. ergo neque ipse Parochus ex vi talis censuræ excusari potest quominus perentibus reddat ministerium suum: non ergo peccabit illud faciendo. Et confirmatur à contrario, nam si Parochiani sunt excommunicati non denunciati, & nihilominus petant, & velint audire Missam à suo Parocho, ipse licite potest eam facere coram eis, quia non tenetur eos vitare ratione prædictæ Extrauag. ergo & à contrario. Denique non est maior ratio ob quam possumus ab illo petere sacramentum, quam sacrificium: nam, licet ministerium sacrificij videatur grauius, tamen verba Extrauag. generalia sunt vt vidimus. Et licet sacramentum videatur vtilius, aut interdum magis necessarium propter gratiæ infusionem, aut peccati remissionem, tamen & hoc non refert, quia hoc non tam

fundatur in vtilitate, quam in iure petentis, supposita Ecclesiæ institutione in dicta Extrauag. Et præterea illud quod sumitur, incertum est: nam sacrificium etiam est vtilissimum, præsertim communi bono per modum satisfactionis, & imperationis.

Potest vero obici, quia sequitur posse aliquem iuste petere ab huiusmodi excommunicato, vt minus suum impleat, si alias ratione accepti stipendij, vel capellanæ tenetur Missam dicere, etiam si alius auditor non sit illam, quia etiam tunc procedit ratio facta, quod potest exigere debitum suum: consequens autem est plane falsum, & contra Ecclesiæ consuetudinem. Responderetur, negando sequentiam: quia in dicta Extrauag. *Ad euitanda*, solum conceditur facultas communicandi cum his excommunicatis: & ideo ex vi illius concessionis solum possumus petere huiusmodi ministeria per modum communicationis, quæ tunc solum interuenit quādo sacramentum petitur vt recipiatur, vel Missa vt audiat. Petere autem à sacerdote excommunicato vt faciat sacrum, solum quia recipit stipendia, vel quia ex titulo capellanæ ad id tenetur, fieri non potest, quia illud non esset communicare cum illo, sed absolute inducere ad ministerium ei prohibitum. In eo ergo casu cogi poterit excommunicatus, vel vt stipendium restituat, vel vt per alium suæ obligationi satisfaciatur: non verò vt per se ipsum celebret.

¹⁷ At verò, quando sacerdos non est Parochus, & occurrit similis necessitas, quæ charitate saltem vel obligaret, vel certe plurimum induceret ad illud ministerium perficiendum propter communem populi vtilitatem vel Ecclesiæ præcepti obseruantiam, seu executionem, maius dubium est, an tunc liceat ei sic excommunicato sacrificare, & aliis ab eo petere vt id faciat. Tamen consequenter loquendo, videtur ita sentiendum de hoc ministerio, sicut de sacramentorum collatione: nam verba Extrauagantis æqualia sunt: & alia ratio hic procedit, cum hic non antecedat fauor ipsius excommunicati, sed fidelium, vel potius eorum necessitas. Et hoc etiam sensisse videtur Nauarrus dict. ca. 9. num. 10. in fine, dum sub disunctione loquitur eodem modo de inductione ad faciendum sacrum, vel ad ministrandum aliud sacramentum. Quamuis autem hoc videatur verum de rigore iuris, nihilominus in praxi attendenda est consuetudo, quæ est optima legum interpretis, & cauendum etiam est ne sequatur aliquod scandalum.

¹⁸ Vltimo intelligitur ex dictis, quid sentiendum sit de his excommunicatis, quantum ad incurrendam irregularitatem, vel alias poenas, si celebrent, vel sacramenta ministrent. Attendendum est enim, an id licite faciant ex vi fauoris aliis concessi per Extrauagantem, *Ad euitanda*, nec ne. Nam quando priori modo operantur, nullam poenam, vel irregularitatem incurrunt, quia non violant censuram: neque illa irregularitas incurritur sine culpa, vt supra ostensum est. At vero, quando illicite se ingerunt, & fauorem aliis datum sibi vsurpant, irregulares fiunt, & easdem poenas incurrunt, quas alij excommunicati denunciati: quia quoad eos sic ministrantes manet integrum ius antiquum: nihil enim ei derogatum est per Extrauag. *Ad euitanda*, vt in ipsamet cauetur: illæ autem poenæ iure antiquo inductæ sunt.

* * *